

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap

KIADJA:

Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:

minden vasárnap egy iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendők

Székelyudvarhely,
Bethlen-u. 5.
ev. ref. papi lakás.

Nyári gondolatok.

Rettentő nagy hőség van. A nap sugarai felhőtlen égről akadálytalanul tűznek alá a földre. A gyenge növények bágyadtan hajtják alá fejüket. Az állat világ menekülve keresi az erdők hűs árnyát. Még az ember, a munkában, küzdelemben megedződött ember is csak alig állhatja ki a napnak forróságát. A növény és állatvilág ösztönszerűleg várja a csöndes, enyhetadó esőt. Az ember már hol panaszkodva, hol zugolódva, hol pedig nagy ritkán egy-egy hő fohászbán esdekel utánna. De felhő csak nem jó, eső csak nem hull. A nap perzsel, éget tovább . . .

Igy van ez jól. Így akarja egy bölcs, egy láthatatlan szellem. És az ő akaratának megkell lenni. A nyár a gyümölcsözés, a kalász érlelés ideje. Hiába fakaszt a tavasz; hiába nyílik a virág, s hiába szökken kalászbba a gabona: ha a nyár meg nem érleli, nincs magzás, nincs tovább fejlődés, nincs élet. Az égető, sokszor kiállhatatlan napsugárnak tehát igen nagy szerepe van a természet háztartásában. Meleget fejleszt. A meleg gyümölcsöket érlel. És a gyümölcsözés alapja az emberi élet fenntartásának és a növény világ fennmaradásának.

De hát csak a növény világnak van hivatása a természet háztartásában? Hiszen az ember is egy teremtménye annak a láthatatlan szellemnek. Tehát az embernek is hivatásának kell lenni. Ugy van. A láthatatlan szellem azt az életet, melyet e föld tekén kimért a mi számunkra, szintén egy szép, egy fölséges hivatással kapcsolta össze. Az ember is, mint a növények, alá van vetve a fejlődés törvényeinek. Tavasz és nyár, ősz és tél az

emberi életben is törvényszerűen megjelennek és el is mulnak. Van-e itt virágfakadás, van-e gyümölcs érlelés? Lenni kell. Csakhogy, az erkölcsi életben nem az égen ragyogó nap fakaszt és érlel. Itt más nap van. Ez a nap: a hit napja és a szeretet napja. A hit napja bimbókat fakaszt. Reményeket, vágyakat ébreszt. Egy szép mezőt varázsol az emberi lélekbe. Aztán a szeretet napja megérleli, gyümölcsözésre juttatja keblünk nyíló virágait.

Ah, ha a szeretet napja is olyan melegen sütné, mint az égen járó nap: milyen gazdag aratás lenne az Istenországában!

* * *

Nyár van. A nyár a munkásság ideje. Korán kél a kis méhecske, s vidáman röppen virágról-virágra. Szorgalmasan gyűjti az édes mézet. Mennyi felesleget halmoznak össze azok a kis állatok! Hát még a parányi kis hangyák. Egy megrakott éléstár földalatti lakásuk. És a többi állatok talán pihennek? Oh, nem. Mindenik dolgozik. Egy része ösztönszerűen, de szabadon saját magának gyűjt. Más részét az emberi erő fogta munkába és okossággal dolgoztatja. Munka nélkül egyetlen állatot sem lehet találni. Az unalom, a restség ismeretlen az állatvilágban.

De, hát az ember is állat: okos, bölcs Istenképére teremtett, lelkes állat, mint az irás mondja. Mégis, honnan van az, hogy az ember okosságánál fogva nem teszi meg azt, mit az állatvilág ösztönszerűleg meg tesz. Az emberek között igen sok a munkátlán, dologkerülő, rest ember. Az emberi nemnek egy része nemhogy felesleget nem gyűjt, de még a mindennapi eledelet sem szerzi meg. Más ember fáradságos szerzeményére veti magát. Honnan van a rest-

ség? Hát az emberi lélek szabadságától. De, e szabadságban van egyszersmint az előrehaladás is. A ki lelke szabadságát tunyaságra használja: az elbukott. A ki szabadságánál fogva dolgozik: az előrehalad. E cselekvési szabadság nélkül nem volna az emberek erkölcsi értéke. Így tehát, minden ember annyit ér, mennyi munkára képes. Munkálkodjatok mig nappal!

A növények és az oktalan állatok hazája e föld. Itt látnak napvilágot; itt élnek, s ha gyümölcsöztek: itt is találják meg sirjukat. Magvaikban, utódaikban viszont itt élnek tovább. A tudomány még nem ismer oly helyet, e földön kívül, hol növényi és állati tenyészet lenne. Ezeknek élete és fennmaradása tehát elválhatatlan e földtől. Nem így az ember. A mi életünknek csak egy része foly le e földön, más része más hazát óhajt. Ez az örök élet. A tudomány nem ismeri ezt az életet. De ismeri és megköveteli a hit. Az emberi életnek sok egyező vonása van a növényi és állati étellel: de különbség is van a kettő között. Az egyezés, úgy szólva, csak a testi, szerves életre vonatkozik: a különbség pedig a lelki, a szellemi életben van. Ha már itt a földön a mi munkánk más, mint a növény és állatvilág munkája; ha lelkünk magasabb vágyakat táplál és azoknak kielégítése végett, sokszor még a testi életét is feláldozza: akkor a vég sem lehet egyforma. Öntudatunk, okosságunk, hitünk egyaránt más véget követel, mint a minőt az oktalan állatok nyernek

e földön. Ez e gondolat velünk született, velünk nőtt fel. Ettől meg sem tudnánk válni. De, ha más az élet és más lesz a vég: más kell, hogy legyen az erkölcsi elégtétel is. Ez az örök életben: az utolsó itéletet.

Nyár van. A nap perzselő heve aratásra érleli a gabonákat. Vajha, ez a földi élet minket is megérlelne, előkészítene a mennyei, nagy aratásra!

Vajda Ferencz.

Legszebb napom.

Legszebb napom a vasárnap...
Isten imádása,
Ha mehetek a templomba,
A hálaadásra,
Hogy segített egy héten át:
Kegyelméért mondok imát!

Legszebb napom a vasárnap...
Lelkem telt imával,
Hogy azt mind ki is buzogjam,
Szám igaz hangjával.
Dicsérve az Urat, Istent,
Hogy munkámban megsegített.

Legszebb napom a vasárnap...
Hitem élesztője...
A pihenés, imádkozás

TÁRCZA.

Beszélgetés a hitről.

2.

— Irta: Vajda Ferencz. —

— A te okoskodásod szerint — füzi tovább gondolatait Tornyai — végeredményében a felekezeti korlátoknak, az egyes egyházak különböző hitelveinek is le kellene romlani, mert azok is csupán ideiglenes nevelő eszközök, s jogosultsággal csupán annyiban bírnak, mennyiben előkészítnek a tiszta keresztyén hit befogadására. Már pedig, ez soha sem lesz meg; s azt hiszem, mint pap, te sem szívesen járulnál hozzá, hogy ne legyenek felekezek.

— Hidd el, édes barátom, nem akarok egyházam hitelveivel ellentétbe jönni, sem más felekezeti testvéreink hitbeli meggyőződését elítélni: de azt határozottan állítom, hogy a keresztyén vallás megalapítója, Jézus Krisztus, soha egyetlen felekezet alapítására sem gondolt, s tényleg hitfelekezetet nem is alakított. Ő csupán hirdette az evangéliumot, tanításaiban megismertette az Isten akaratát. Célja az volt, hogy az Atyának minden lelket megnyerjen, s ezáltal az emberiségben a testvériség érzetét felébressze. Erre gondolt, midőn azt mondotta: *létszen egy akol és egy pásztor*. A pásztor ő maga; a nyáj a keresztyén hivek, kik az Atyának, Fiunak és Szentléleknek nevében meg-

keresztelkednek. Így tehát, a tiszta ker. hit álláspontjáról, csupán egy keresztyén anyaszentegyházról szólhatunk, és nem keleti egyházzól, római egyházzól, lutheránus egyházzól, vagy kálvinista egyházzól. Ezek mind emberi elnevezések és nem Krisztustól eredtek. Elismerem a felekezetek jogosultságát, mert a szabad meggyőződésnek vagyok hive: de azt is hangsúlyozom, hogy a különféle felekezetek közül az van az igaz gyűrű birtokában, vagyis, az a tiszta keresztyén hit letéteményese, melyik legközelebb áll a Krisztushoz, s az ő tanításait leghivebben megőrizte. S nem adom fel a reményt, hogyha későn is, de valamikor mégis létszen egy akol és egy pásztor!

— De, hát akkor ki kormányozná azt a nagy egyházat, mely a föld egész kerekére kiterjedne, s ki lenne annak a feje, a vezetője?

— A kérdés igen egyszerű. A keresztyén egyház feje nem lehet más, mint a ki alapította: az Ur Jézus. De, mert — és ezt jól jegyezd meg — minden ker. ember hitében szabad és független: úgy a szabad és független hívők társasága is szabad egyház lesz, mely Istentől nyert jogainál fogva, a Szentlélek erejével, önmaga kormányozza magát. Saját maga alkotja meg kormányzásának szabályait, belső szervezetét, legyen az bármily kicsiny. Tehát minden egyes ker. egyház, vagy gyülekezet: egy független, önálló társaság, mely hitében csupán saját lelkiismeretének tartozik felelősséggel, de köteles, a hol él azon ország és nemzet törvényeinek alávetni magát. Maga ldvezítőnk is azt mondá: *Adjátok meg Istennek, a*

A lélek erője;
E kettőtől megszentelve:
Az igaz érzés szívembe!

Legszebb napom a vasárnap...
Életem derüje,
Mit borítani nem tud soha
A sors keserüje;
Mig Isten él a szívemben:
Csalódás nem ér hitemben!

H. Szántó István.

Isten országa.

IV. Isten országa polgárainak ismertető tulajdonságai.

9. Felolvasta Péchy Árpád lelkész, a brassói egyház vallásos estélyén.

E példázat nyomán, mondja Jézus: A kinek van, annak adatik, a kinek nincsen, attól a mi je van, az is elvétetik. A főtanulság pedig ebből az, keresztyén testvéreim, hogy Istentől vett lelki tehetségeinket nem szabad hevertessük, hanem azokat szüntelen gyakorlás által tökéletesíteniünk kell. Ezért figyelmeztet Jézus: Munkálkodjatok, míg nappal van! Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes.

Keresztyén Testvéreim! Sokan vannak a keresztyének között olyanok, a kik külsőségekben

mi Istené; és a császárnak, mi a császáré. Ebből aztán az is következik, hogy egyetlen hitfelekezet hitelveinek sem szabad az államtörvényeivel ellentétbe jöni. Istenországa nem e világból való: de e világban van. S az egyes ker. egyházaknak alkalmazkodniok kell e világhoz, az állami élet törvényeihez. Sőt mondhatnám, hogy a ker. hit-szabadságból nőtt ki a polgári szabadság és ma is a szabad, független egyházak a nemzet szabadságának s az állami élet függetlenségének erős bástyái.

— Ebben tökéletesen igazad van, édes papom, de meggondoltad-e, hogy midőn a ker. ember hitszabadságát olyan nagyon hirdeted: az igen könnyen mire vezethet? Arra, hogy éppen a papságnak és templomoknak tegye feleslegessé a lét-jogosultságát. Hiszen, ha minden ker. ember saját maga közvetlenül érintkezhetik Istennel és nyerheti meg lelke üdvösségét: akkor, mi magunk vagyunk magunknak a papjai; ti pedig, mehettek el is, fe' is...

— Igazad van abban, hogy minden igaz keresztyén ember magának a papja. Az apostol is azt mondja: *Ti mindnyájan szent nép és királyi papság vagytok.* De, nem helyes a hozzá fűzött következtetésed. Mert arra végre, hogy te, vagy én Istentől kegyelmet és bűnbocsánatot nyerjünk: nem kell közbenjáró, nem kell pap, csupán *élő és igaz hit.* Ez a hit aztán nekünk megszerzi azt, mi után lelkünk sóvarog. Nézd meg csak a bűnös asszonyt, a ki oda borul a Jézus lábaihoz és könnyeivel áztatgatá, drága

kivánják kimutatni hűségüket az Atya iránt. Vannak, akik böjtölnek egy héten kétszer, bucsut járnak, egy folytán száz hiszekegyet mondanak; de a könyörületet nem ismerik, a lelki alázatosság nem kenyerük, ezek a látszat keresztyének. Ezek azok a lelki kevélyek, akik manapság is öntelten dicsekednek az Ur előtt és magukat más embereknél fennebb becsülik. Ezek azok, a kik az Istent is a maguk képére szeretnék átalakítani. Őrizkedjünk atyámfiai az ilyenektől, mert ezek a hamis sáfárok, a kik megkövéritik sziveiket, a kik megdézsmálják a méntát és elveszik az özvegynek házáat, hosszú imádság czime alatt. Őrizkedjünk tőlük akár egyenként találkozunk velők, akár tömegben, mint gyülekezettel, mert ezek elvonnak Istentől és az ők hamisságaikkal, ha nekik engedünk, minket is haszontalan szolgálkává tesznek. Vegyük azért eszünkbe, hogy az igazi keresztyén életbölcesség abban rejlik, hogy az ember meghallgatja Krisztus beszédeit és azután él azok szerint.

Ez igazságot, vagyis az igazi keresztyén életbölcességet, egy gyönyörű kis példázatban adja elénk Üdvözítőnk — Máté ev. 7 r. 24—27. v. — a hegyi beszéd záradékeként. E példázat szerint, a ki hallja az Üdvözítő beszédeit és cselekszi azokat, hasonló a bölcs férfiúhoz, ki építi az ő házáat kősziklára, mert ha támad az eső, jönnek a szelek, el nem ronthatják, miután kősziklán épült. És a ki hallja az ő beszédét és nem cselekszi azokat, hasonló a bolond emberhez, ki építi

kenetekkel kenegeté és hajával törülgeté a Mester lábait. Simon farizeus megbotránkoszik ezen és azt mondja magában: Ha ez próféta volna, tudna kicsoda és miféle asszony az, a ki őt illeti, hogy bűnös. Jézus szívébe lát és így szól: Simon, van valami mondani valóm neked. És az mondá: Mester mondjad. Két adósa volt egy hitelezőnek. Tartozott az egyik ötszáz pénzzel, a másik ötvennel. Mikor azonban azok meg nem adhaták, mind a kettőnek elengedé. E kettő közül, azért, mondd, melyik szereti azt inkább? Felelvén pedig Simon mondá: Azt gondolom, hogy az, a kinek többet engedett el. Helyesen ítélte, mondá Jézus. Annak okáért mondom neked, hogy ez asszonymnak a sok bűnei megbocsáttak, mert igen szeretett. Az asszonyhoz pedig így szólott: *A te hited megtartott tégedet.* Eredj el békességgel. — Luk. VII. r. 36—50. v. — Kérdem, ki volt a bűnös asszonymnak a közbenjárója, hogy megbocsáttassanak az ő bűnei? Ugy-e bár senki. Tulajdon élőhite szerezte meg neki a bűnbocsánatot.

— De, hát akkor *mire valók a papok*, ha mi hitünknel fogva, saját magunk is üdvözülhetünk?

— Éppen arra akarok megfelelni. Hát a papok arra valók, hogy az *istenigéjét* hirdessék. Mert a *hit hallásból van, s a hallás istenigéjéből származik.* (Rom. X. 17.) A papok arra valók, hogy a Krisztus által szerzett kegyelmi eszközöket: a *szákramentumokat* kiszolgáltassák. Ezeket a dolgokat még sem lehet ötletszerűen végezni, annál kevésbé avatatlan egyénekre bízni. Szükség

az ő házat fővényre, mert eljönnek a viharok és szelek és lerontják azt.

Keresztyén testvéreim! mint Máté ev. 7. r. 24—27. versében az okos és bolond szüzekről szóló példázat is feltárja, Krisztus urunk eljövetelét nekünk éber szemekkel kell várjuk. Ez pedig annyit tesz, hogy kősziklára kell építsük a mi hajlékunkat és a mi szellemi világosságunkat fenn kell lobogtassuk, hogy a vőlegény, azaz Isteni kegyelem hozzánk betérjen, küzdemeinket megszentelje és diadalra vezessen az Ur Jézus Krisztus által. A keresztyén életbölcseesség tehát az, hogy a családbun, társadalomban, a haza és közegyházunk iránt való kötelességeink teljesítése közben öltözzük fel a Krisztust és hogy ezt tehessük, kövessük a krisztusi lélektől áthatott Pál apostolnak I. Korinthusi 1. 13. versében adott evangéliumi tanácsát, amely ilgy szól: »Ha embereknek vagy angyaloknak nyelvén szólanék is, a szeretet pedig nincsen bennem, olyanná lettem, mint a zengő ércz és a pengő czimbalom. És ha jövődöt is tudnék mondani és minden titkokat, és minden bölcsességet tudnék is; és ha egész hitem volna is, ugyannyira, hogy a hegyeket elvinném helyükből, ha szeretet nincsen én bennem, semmi vagyok. És ha minden marhámat a szegények tápláltatására költeném is és ha testemet a tüzre adnám is, ha szeretet nincs bennem, semmit az nem használ nékem. A szeretet hosszú-tűrő, kegyes a szeretet. Nem irigykedik a szeretet. Nem cselekszik álnokul, nem fuvalkodik fel. Nem cselekszik éktelenül. Nem keresi csak az ő maga hasznát. Nem gerjed hamar haragra. Nem gondol gonoszat. Nem örül a hamisságnak, örül pedig az igazságnak. Mindeneket elfedez, mindeneket hiszen, mindeneket reményl, mindeneket eltűr. A szeretet soha el nem fogy. stb.«

Tehát Jézusnak vallása arra tanít, hogy a szeretet a lélek drága kincse, Isten országának a

HUSZ JÁNOS MÁGÁRA VIT

van azért tudományosan képzett, mivel lelkü papságra, mely az istenigéjének forrását: a bibliát alaposan ismerje és az ígét minden emberi tudománytól megóvja. És, szükség van a templomokra is, mert magán házi isteniszteletben is ugyan ki-elégíthetjük lelkünk vallásos szükségait: de a nyilvános vallástétel még inkább fokozza a vallásos buzgóságot, s az erősek hitéből a gyöngék is lelkesedést merítenek és az elvont elméleti igazságokat: többek közt éppen a testvéri szeretetet, a valóságban is megmutatják. Ezért van, mint te is igen jól tudod, hogy a mi templomainkat és iskoláinkat a hitbuzgóság és áldozatkész szeretet hozta létre.

De, szükség van a papokra azért is, hogy az anyaszentegyház ügyeit vezessék, s abban a jó rendet megtartsák. Szükség van azért, hogy mint Krisztus és az apostolok példát adtak: a szegényeknek, árváknak gondját felvegyék, a betegeket meglátogassák, a sírókat megvigasztalják. Intsenek, buzdítsanak s ha kell dorgáljanak is, de mindig szelidséggel, szeretettel.

Hidd el, édes barátom, hogy ezek a dolgok

sokszor sokkal többet érnek, mint a templomban elzengett virágos nyelvű prédikációk. Mert a hitnek és a vallásnak nem a templom kizárólagos színhelye: hanem az élet. Ott kell tehát annak áldásait megmutatni.

— Kezdek érteni, édes papom, és éppen megértem azt is, hogy te miért kerestél fel most engemet betegségemben, s miért látogattad meg a szegény Zsuzsa nénit is ott a falu végén. De azt nem értem, hogyha ti papok ilyen szépen prédikáljátok és cselekszitek is a keresztyén hitet: honnan van mégis az, hogy ti magatok, a különböző felekezetek papjai és mi magunk hívek is, igen gyakran örökös harczban, gyűlötségben állunk egymással? Miért beszél a világtörténelem keresztyén üldözésről, inkvizízióról, eperjesi vértörvény-székről, gályarabságról? Miért voltak azok a hosszú, elkeseredett vallási háborúk, melyek földülták a haza hű fiainak nyugalalmát, az ország békességét; szembeállították egymással az apátfiúval, testvért-testvérrrel? Oh, ezek a szomorú képek olyan sokszor megzavarják lelkem nyugalalmát és kételyt támasztanak bennem: ha vajjon

OS MÁGIÁRA VITELE.

ti nem képmutatásból beszéltek-e, és *mi* hivek, igazi tanítványai vagyunk-e a Krisztusnak?

— Bizony, nem tagadom, hogy azok a szomorú események, szintén a hitnek valának gyümölcsei. De, sietek utána tenni, hogy nem a szeretettel párosult Krisztusi hitnek, hanem a *vakhitnek*, a *türelmetlen* hitnek. Hidd el, hogy Krisztusnak az ilyenekhez nincsen semmi köze. Ezek mind *emberi* cselekedetek valának. Gyarló emberek visszaélései a Krisztus nevében, kikben még a Krisztus lelke, s az igaz ker. hit nem nyert diadalmat. Avagy nem emlékszel-e, hogy a Krisztus tanítványai is tüzet akartak kérni az égből ama kicsiny, szamaritánus falura, mely a mesternek nem adott szállást. De Jézus megdorgálá őket és monda: *Nem tudjátok-e milyen lélek lakik ti bennetek? Mert az embernek Fia nem jött emberek lelkét elvesztetni, hanem megtartani.* (Luk. IX. 55.)

A Krisztusi hit, mint látod, *türelmet, szeretetet* parancsol minden felebarátunk iránt. S ha mégis, az életben annak ellenkezőjét tapasztalod: az onnan van, mert itt is megeshet, mit a termé-

szereket az őre; az önzés, a gyűlölet, amely erőszakkal akar boldogságra jutni, Isten országát meg nem nyerheti. Jézus annak, a ki Isten országa kapuin zörget, azt mondja: menj el és hozz társakat, hozd el a te barátaidat, hozd el mindazokat, a kiket szeretsz.

Azért mondja pedig ezt Jézus, mert ha boldogságot óhajtunk, előbb boldogitanunk kell másokat; ha üdvösséget kívánunk, előbb mi kell, hogy adjunk üdvöt másoknak; ha kegyelmet kérünk, előbb mi kell, hogy kegyelmesek legyünk. És ez keresztyén testvéreim nem is lehet másként, mert gondoljátok csak el, ha nektek el kellene szakadnotok minden szerelmeseitektől és úgy mehetnétek csak be az örökéletre és ők itt maradnának a veszedelemben, szerezhettek-e nektek üdvösséget, még a fénylő magasság is? De ha látjátok, hogy a tiétek, a ti példaadásotok, szép életfolytatásotok nyomán Isten parancsát megtartják: eltűnik minden aggodalmatok és e föld is már előttetek Isten országa lesz.

Igen, a mi vallásunk szellemi vallás, az értelem ölelkezik bennne az érzellemmel és a kettőnek a hit az irányítója. A protestáns egyházban a léleknek magának kell működni és nem bízhatja másra benne senki lelkének üdvösségét.

Ez a tudat buzdítson minket keresztyén testvéreim arra, hogy mint Isten országa polgáraihoz illik, evangélium szerint ref. egyházunkat szeressük, nem azért, mert történetesen benne születünk, hanem mert tudjuk, hogy kebelén közvetlenebbül vezéreltetünk Isten országa felé, mint bármely más egyházban is.

Az evangéliumi alapon nyugvó protestantizmusnak legerősebb és életteljesebb hajtása a református vallás. A magyar nemzetnek is ez volt fenntartó oszlopa, erős bástyája mindig. Isten országa és az egyház a haza földjén kell, hogy valósuljanak. És sem az egyház, sem a haza sorsa,

szeti világban naponkint láthatunk, hogy az erősebb marja a gyöngébbet. Hidd el, ha az emberek által — saját érdekeik szempontjából — felállított felekezeti válaszfalak leomlanának és minden pap kizárólagos feladatának tartaná, hogy munkálkodásában csupán a *hit világában mozogjon*: akkor megszűnnének a felekezeti villongások, és csak egy vegyes házasság megkötése alkalmával is, nem állana szembe a magyar ember — a magyar emberrel. Mert, mint láthatod, a *tiszta keresztyén hit: szeretet*. És pedig: *Isten szeretet, ember szeretet, haza szeretet*. A ki szívében hordozza e szeretetet: az van, az igaz gyűrű, vagyis az igaz hit birtokában.

Most pedig — Isten veled, édes barátom!

(Vége.)

java nem az evésben, ivásban, a kezeknek kiterjesztésében és a szemek forгатásában áll, hanem a becsületes munkában, erkölcsi életben, Isten és emberszeretben. Ezekből származik a népek békessége, jóléte és e földön a Szentlélek szerinti öröm.

Az ilyen szép, istenes életfolytatás jellemvonása az igaz keresztyénnek. És a kiben e vonás felismerhető, az Isten országának polgára bizonynyal. Ha szét nézünk társadalmunk és benne közegyházunk polgárai során, sajnosan tapasztalunk kell, hogy a mennyei kovász még nem poshasztotta meg egészen a tésztát; még sok sorinkban az önzés, sokan vannak a bűn rabságában, mert sokan még ma is jobban szeretik e világot, mint az igazságot.

De azért vannak szép számmal: prófétai lelkek, krisztusi alakok, kik már megkereszteltettek tüzzel és Szentlélekkel; ezek Isten üdvözítő munkájának eszközei e világban, ezekre nézzetek, ezekre nézzünk mindnyájan és akkor mi is mind meggyőzzük e világot.

Keresztyén testvéreim, az elmondottakat ha összegezzük, megértjük evangeliumunk követelését, hogy az embernek tusakodni kell nagy igyekezettel mindaddig, a míg magában fel nem fedezte Isten országa jellemvonásait. Ha azután az igazi hitélet kőszirtjén lelki életünk hajléka felépült, azt azután nem ingathatja meg többé sem a szenvedések, sem a kísértések, nem még a halál félelme sem, mert annak romolhatatlan fundamentumává lett a Jézus Krisztus. Mi reformátusok Krisztust prédikáljuk. Krisztus a mi egyházunknak feje és az Ő kijelentett beszéde hitünknek, cselekedetünknek zsinórmértéke. Maradjunk meg azért a Krisztusban, mert a kik a Krisztusban vannak, azok az Istenben élnek. Az pedig a megígért örökélet, hogy: az Atyát ismerjük igaz Istennek lenni és a Fiut Isten egyetlenének. Az Atya és a Fiu szeretet és a kik szeretetben élnek, azok Isten országának polgárai és Isten gyermekeinek neveztetnek.

Még csak egy pár szót, kedves testvéreim! Felolvasásom kezdetén azt mondtam, hogy az élet nem pihenés, hanem nevelkenésre való idő. Ezt eszetekben tartsátok!

— Vannak közöttünk, kik csak most indulnak neki az életnek, ezek a Seregek urának nevével induljanak neki, mint Dávid a Goliátnak és neféljenek, akkor diadalmat vesznek a megpróbáltatásokon.

Vagyunk azután, a kik épen a küzdelem tüzeiben állunk, kik verejtékeztünk a munka terhe alatt: bizzuk az Urra a mi dolgainkat és a mi gondolataink végbe mennek.

És végre vagytok olyanok, kik már kikerültek a küzdelemből; a kik a nemes harczot megharcoltátok Isten segítségével, mondjátok: nem közel való volt-e mindig hozzátok az Ur? Mondjátok, ha az Ur nem lett volna veletek, nem elnyeltek volna-e benneteket az emberek (Zsolt 122. 2.) Mondjátok — a szenvedések hasznát is, hogy: jó a férfinak, mikor ifjuságában hordozta az igát (Sir, 3, r. 27. v.) Így tanítsátok a népet, ti

gyülekezetünk vénei, hogy mind megharczolhasuk ama nemes harczot és végezetre elvehessük az igazság koronáját, melyet az ő benne bizóknak ad az Ur!

(Vége.)

Hazai krónika

— 1905. július 26. —

Az ország helyzete egy lépéssel sem haladt előre a kibontakozás felé. Az elmúlt héten mindössze annyi történt, hogy a belügyminiszter megsemmisítette Budapest székesfőváros és Pestmegye azon határozatait, melyekkel megtiltják, hogy az önként befizetett adókat nem szabad az állampénztárba befizetni. Ez pedig nemhogy siettetni a válság megoldását, sőt késlelteti. Törvény értelmében mindkét törvényhatóság felir a határozat ellen a miniszterhez és tiltakozik a megsemmisítés ellen.

Több ujság azt írja, hogy augusztus végén ismét megkezdik az egyezkedési tárgyalásokat és pedig azzala kilátással, hogy a király engedni fog és a béke helyreáll. Fejérváry évégett Ischlbe utazott a királyhoz.

Világkrónika.

Az orosz czár az északi tengeren találkozott *Vilmos* német császárral és kikérte a tanácsát, hogy a japánokkal kötendő béke dolgában és a készülő orosz forradalommal szemben minő eljárást kövessen.

A török szultán ellen merényletet követtek el Konstantinápolyban. A bomba azonban korábban robbant fel és a szultán életben maradt.

Az angol kormányt a költségvetés tárgyalása alkalmával leszavazták. A kormány még nem adta be lemondását, de a házat elnapolták.

A parokhiáról.

— Az egyházi adó. —

Kurátor. Nagy bajban vagyok, tiszteletes Uram. Felső Végh Pista, Nagy András, Bándi Mócsi megtagadták az egyházi adót. Azt mondták, hogy ők többet nem fizetnek se a tiszteletes uramnak, se a kántor uramnak. Nem fizetnek domestika adót, nem adnak rovatálba egy fillért se. No, ilyen még nem történt, mióta kurátor vagyok. Eddig vagy jól, vagy rosszul, csak megfizette mindenki a maga porcióját: de ezek az emberek kereken megmondották, hogy ők nem fizetnek.

Pap. Nem örülök magam se az ilyen híreknek, mert egy jó református embernek soha sem szabad egyházáról megfeledkezni. De, ha már ezek az emberek meg akarnak feledkezni, azt kérdelem, kurátor uramtól, hogy legalább azt megmondották-e, hogy *miért nem akarnak egyházi adót fizetni?*

Kurátor. Megmondották. Egyiknek elárverezték mindenét; a másik Kis Pista kezességének issza a levét; Bándi Mócsi pedig sokalja, a mit tőle kérünk. Nem bir meg annyit, azt mondja.

Pap. Ez mind elég ok arra, hogy valaki vonakodjék az egyházi adófizetéstől. De, hogy attól meg is szabaduljon: annak *nem ez a módja.*

Kurátor. Még megérem, hogy tiszteletes uram is párjukat fogja. De, akkor nem tudom, hogy javítsuk ki a templomot, s hogy igazítjuk a többi bajt?

Pap. Igen, én a kinek igaza van, annak mindig pártját fogom. S most is azt szeretném megtudni, hogy ezeknek az embereknek csakugyan igazságuk van-e? Ezt pedig csak úgy tudhatjuk meg, ha szigoruan megtartjuk az *egyházi törvények* az egyházi adóról szóló rendelkezést.

Kurátor. És mit rendel az egyházi törvény?

Pap. Az egyházi törvény azt rendeli, hogy a *presbiterium* minden esztendő végén állítsa össze az egyházi adózók *névjegyzékét.* Vizsgálja meg mindenkinek a vagyoni képességét. Törölje a meghaltak és eltávozottak nevét. Vegye fel az új párokat. Egyszóval, állapítsa meg, hogy azon összeg, mi a papnak és kántortanítónak a díj levélben biztosítva van: befoly-e, van-e, aki befizesse? Az egyház terhei hordozásában, tagadhatatlan, mindenkinek részt kell venni; de ha valaki leszegényedik, vagy özvegységre jut: annak az adóját módosítani kell, vagy éppen elengedni az egészet. Mert az még sem igazság, hogy a ki vagyoniilag leszegényedett: ugyan azt az összeget fizesse, mit fizetett jó gazda korában. Ha ez a kiigazítás minden évben megtörténik, akkor senki sem lesz erején felül megterhelve.

Kurátor. Ez helyes és igazságos dolog, tiszteletes uram, de hát akkor milesz, ha a kirótt összeg, a sok elengedés miatt, nem üti azt, amit tiszteletes uramnak és a kántor uramnak kell fizetni? Az csak nem szakad a mi nyakunkba? Mert az még se volna igazság, hogy oda szakadjon.

Pap. Ezen, az esetleges hiányon, csak úgy lehet segíteni, ha a pap, tanító, kurátor, egyházi évi fizetéseit beillesztjük az egyház *költségvetésébe.* De, már erről egy más alkalommal fogok szólni.

Paulus.

Könyvesház.

Felhívás előfizetésre. Azon nem remélt fogadtatás, melyben a nagy közönség, valamint a fővárosi és vidéki sajtó, ezelőtt két évvel *Költemények* czimen kiadott kötetemet fogadta, arra ösztönzött, hogy költeményeimből egy második kötetet is rendezek sajtó alá.

E második kötetemet *Honszerelem* czim alatt bocsátom ki. Tartalmát teljes mértékben hazafias költemények fogják kitenni, közöttünk feles számban foglaltatván azon költeményeim, amelyek a

jelenben folyó nemzeti küzdelmünkben kapcsolatosak.

Nehéz időket élünk s kötetemmel a nemzeti szellem ébrentartására és fejlesztésére óhajtok hatni.

Ha e tekintetben ezélm a legkisebb mértékben is valósul, magamat megjutalmazva és boldognak fogom érezni.

Kötetem izleses kiállításáról, mely teljesen olyan lesz, mint az első kötetemé volt, a Korvin Testvérek kitünően berendezett budapesti nyomdája kezeskedik.

Előfizetési ára füzve 3 korona, diszkötésben 5 korona.

Az aláírási ivateket és előfizetési pénzeket mielőbb, legkésőbb pedig folyó évi október hó elsejéig kérem czimemre beküldeni. Az előfizetők a megrendelt példányokat, mihelyt sajtó alól művem kikerül, legkésőbb október hó elején, bérmentve fogják kézhez kapni.

Besztercze, 1905. évi junius hó. (Besztercze-Naszódvármegye). Hazafias tisztelettel *Balázs József* ev. ref. lelkész.

Mai képünkhöz.

Husz János máglyára vitelét mutatja a mai képünk. Reformátori működése miatt törvény elé idézték Huszt. Zsigmond király szabadságlevelet adott neki, hogy az 1414-iki Konstanci zsinat előtt megjelenhessen. Utközben nem is volt semmi bántódása, de már ott röktön elfogták és 8 napig egy nyirkos, egészségtelen helyiségben őrizték. Kihallgatása csupán a más évben eszközöltetett. Ellenfelei 39 vádpontot hoztak fel ellene műveiből, melyeknek visszavonására kényszerítették. Az igazságot azonban nem tagadta meg és így 1415. jul. 6-án halálra ítélték és a gyűlésből röktön a máglyára is vitték. Halála évfordulóját sokáig megünnepelték a cseh reformátusok.

Vegyes hírek.

A királyi család együtt. A király hetvenötödik születése napja alkalmából augusztus 18-án Ischlben az uralkodóház összes tagjai összegyűlnek. Mária Valéria főhercegnő esküvője óta, — tehát már tizenöt éve, — teljes számban nem volt együtt az uralkodó család.

Bem tábornok emléke. Szeptember 16-án száz éve lesz, hogy *Bem József*, a magyar és lengyel szabadságharcz vitéz hadvezére született Tarnovban. E nap kegyeletes megünnepelésére már is előkészületek történnek. A budapesti lengyel egyetemi ifjuság ez alkalommal megteszi az első lépést arra, hogy a két testvérnemzet szabadsághősének emlékére Budapesten szobrot emeljenek.

Halott égetés. A mult napokban halt meg *Rigó Ferencz* országgyűlési képviselő, ki mindvégig rendületlen hive volt a függetlenségi és 48-as

pártnak. Az elhunyt végrendeletében azt hagyta, hogy holtestét égessék el. A család tagjai ehhez képest a hullát Gothába szállították és ott elfogják hamvasztani. Rigó Ferencz a református egyházhoz tartozott.

Álarczos rablók. A biharmegyei Bagaméron a napokban Kiss Sándor birtokos házába öt álarczos rabló tört be. A rablók a gazdaasszony száját betömték. Kiss fejét betörték, karját eltörték és 2800 koronát, valamint az élelmi szereket elrabolták. A rablók kóbor cigányok voltak.

Gyanus haláleset. Kolozsmegyében Bodonkut községben, mint az orvosi vizsgálat megállapította, Biró Józsefné kolerikus halál következtében halt meg.

Borzasztó módon vetett véget életének Tar Anna csekefalvi lakos, az udvarhelymegyei köz-kórházban. Egyik éjjel, mikor az ápolók is elaludtak, a folyósón levő lámpából szájába és sebeire petrolumot töltött, aztán gyufával meggyújtotta magát. Reggel összeégve, holtan találták.

A keresztnevek. A nálunk leggyakrabban használt keresztnevek nagyobbára görögből vagy héberből származnak s ezek jelentése többnyire meg is magyarázható pl. István = koszorus, Sámuel = hald meg Isten, de már a kevés magyar eredetűnek látszó keresztnev: Gyula, Árpád, Zoltán, stb. egykori jelentése homályos, míg a magyarnak gondolt Béla név nyilván szláv és fehért jelent. Egyébiránt sok hajdan használt személynév, melyeknek jelentése is nyilvánvaló volt, ma már kiveszett, pl. Hajnal, Halál, Beteg stb. Ugy látszik, hogy őseink nem igen válogattak benne, milyen nevet adjanak az újszülöttnak, vagy egész természetesen találták ezt, a mi ma már visszatszó, vagy különösnek tűnik fel. Még a mai arabok is szeretik az ilyen neveket, pl. a tavaly sokat emlegetett marokkói felkelő vezért Bu-Hamara nem mást jelent, mint: számárfia. Nagy mesterek az angol földmivesek a névgyártásban. Sokan arra törekszenek, hogy a keresztnev valami szépet, jót jelentsen, mert ez hitük szerint befolyással lehet az illető gyermek életpályájára is. Így csinálnak aztán efféle neveket: Hit, Remény, Boldogság, Alázatosság. De a vallás is nagy szerepet játszik a névadásban, a biblia csaknem minden nevezetesebb alakja előkerül, sőt akad, a ki egész kegyes mondatot használ keresztnev gyanánt. Például egy földmives ezt a nevet adta újszülöttnének: »If-Christ-had not-died-for you-you-would-have-been-damned:« a mi magyarul ezt teszi: »Ha Krisztus érted meg nem halt volna, elkárhoznál.«

Szakasz vigyázz, jobbra nézz! A Kolozsváron állomásozó 62. gyalogezred Marosvásárhelyen levő egy zászlóaljának egyik szakaszát vezette Benedek szakaszvezető. A katonákkal szemközt a gyalogjárón egy 64. ezredbeli tiszt jött, akit Benedek megpillantván, a szakaszt tisztelgésre vezényelte. A szokásos német kommandó helyett azonban ezt mondta:

— Szakasz vigyázz, jobbra nézz!

A hadnagy meghallván a magyar kommandót, azonnal megállította a katonákat s miután a

szakasz vezetését rábizta egy arra menő őrmesterre, Benedeket a helyőrségi parancsnokságra vitte, ahol letartóztatták és átkísérték Kolozsvárra a kerületi katonai fogházba. A hazafias szakaszvezetőt, aki most szolgálja a harmadik évét, hadbíróság elé állítják. Az esettel kapcsolatban napi-parancsban közölték a 62. gyalogezred legénységével, hogy a magyar vezényszó alkalmazása tilos és szigoruan büntetetik.

Czigány kérdés. A vándorcigányok igen nagy gondot okoznak az államnak. Rablásaikkal valóságos rettegésben tartanak egyes vidékeket. Az országos magyar gazdasági egyesület egy javaslatot dolgozott ki a kóborcigányok megrendszabályozására, mely a következő: a) a kóbor cigányok gyermekeit hét éves korukban elhagyottaknak nyilvánítsák s nevelésükről az állam gondoskodjék; b) a cigányok kóborlását megtiltsák és szigoruan büntessék és a kóborlásba visszaeső cigánytól a lőtartást is megvonják, házalásra és vándoriparra igazolványokat egyáltalában ne kaphassanak; c) minden kóborló cigány illetőségi helyét megállapítsák s a letelepülésre kényszerítsék; akinek illetősége ki nem mutatható, a hatóság hivatalosan állapítsa meg oly módon, hogy illetőségi hely az a község legyen, ahol az illető cigány legtovább tartózkodott. Hogy ebből kifolyólag a községeket kiadás ne terhelje, az ily kényszer illetőségből származó költségeket vállalja magára az állam; d) a külföldi illetőségű kóbor cigányokat kérlelhetetlenül ki kell toloncolni s a jövőben nem szabad őket bebocsátani az országba; e) végül szükségesnek tartja az O. M. G. E., hogy a kóbor cigányok ügyét országosan központosítsák, s az ezzel összefüggő ügyek kezelését és nyilvántartását bizzák a középponti hatóságra.

Apró hírek. Az orosz népnevelés állapotát azon körülmény jellemzi, hogy tizenkétezer emberre csak egy iskola jut. — Száz japán védköteles közül csak a legerősebb és legegészségebb 25 embert sorozzák be, míg a többi tartalékba kerül. — A német császár ruhatárában 150 teljes katonatiszti egyenruha van, a hozzávaló kardokkal, sisakokkal, csákókkal, tábori övekkel és szolgálati jelvényekkel. — A világ legdrágább zsebkendője az olasz királyné birtokában van. A remek velencei csipkéből készült zsebkendő a XV. századból való. Értékét a hozzáértők 15 ezer koronára becsülik. — Két uralkodó van Európában, kik semmiféle szeszes italt nem isznak: Abdul Hamid szultán és Vilma hollandi királyné. — Kétszáz postagalambot tartanak átlag minden német várban a katonai kincstár költségén. — Egyik párisi nagy zálogház épületében naponta 7—8 ezer ember fordul meg. A zálogtárgyak elhelyezésére szolgáló boltozatok és termek egymás mellé fektetve öt mérföld-hosszu területet foglalnának el. — Az angol kormány különféle hivatalaiban s irodáiban naponta 2 ezer tonna (20 ezer mázsa) papiros fogy el. — Londouban évenként átlag 12 millió czilinderkalapot adnak el. — A világ legnagyobb állatkertje Kopenhágában van. Ennek kiterjedése mintegy három-ezer hold.